

Nr 21.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379) m. m. i vad propositionen hänvisats till konstitutionsutskottet.

Till konstitutionsutskottets handläggning ha båda kamrarna den 28 februari 1951 såvitt angår nedan intagna förslag till ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 64, däri Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 9 februari 1951 föreslagit riksdagen, bland annat, att antaga vid propositionen fogade förslag till 1) förordning om ändring i taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379); 2) förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor; samt 3) lag angående ändrad lydelse av 17 § sekretesslagen.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I propositionen föreslås, bland annat, att ett centralt administrativt organ benämnt riksskattenämnden inrättas från och med den 1 juli 1951. Bland nämndens uppgifter märkes befogenhet att på begäran meddela skattskyldig bindande förhandsbesked i frågor, som avse sökandens taxering till kommunal och statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, utskiftningsskatt eller ersättningsskatt, samt i frågor, som avse taxering av fastighet. Förfarandet hos nämnden i ärenden om förhandsbesked är avsett att anordnas så, att dylikt besked sökes skriftligen. Vid ansökan skall fogas all den utredning i ärendet, som står sökanden till buds. Efter föreläggande från nämnden skall sökanden vara skyldig att inkomma med den komplettering av utredningen, som finnes erforderlig. Nämnden föreslås få möjlighet att också höra sökanden inför nämnden. Förhandsbeskedet skall upptagas i nämndens protokoll, av vilket utdrag skall tillställas sökanden och vederbörande taxeringsintendent.

I propositionen föreslås vidare ett tillägg till 17 § sekretesslagen av innehåll, att handlingar i ärenden om förhandsbesked omgivas med sekretesskydd.

Sekretesskydd för nyssnämnda handlingar föreslogs icke i 1947 års taxeringsringsakkunnigas till grund för propositionen liggande betänkande med förslag om inrättande av en riksskattenämnd m. m. (SOU 1949: 62). Men i några däröver avgivna remissyttranden berördes frågan om sådant skydd. Sålunda framhöll överståthållarämbetet, att beträffande sådana uppgifter, som den skattskyldige tillhandahölle riksskattenämnden för att läggas till grund för förhandsbesked, vore det icke i och för sig oomtvistligt, att uppgifterna vore skyddade enligt 17 § sekretesslagen. Ämbetet ansåge emellertid för sin del, att lagrummet vore att tolka så, att sekretesskyddet omfattade dylika uppgifter. Vad åter anginge riksskattenämndens protokoll, syntes det ämbetet uppenbart, att dessa icke vore skyddade enligt nämnda lagrum, och ämbetet kunde ej heller finna, att de skulle vara skyddade på annan grund. Med hänsyn till nödvändigheten att protokollet noggrant redovisade alla de skäl, som påverkat nämndens ställningstagande, syntes en väsentlig förutsättning för att en skattskyldig skulle begagna sig av möjligheten att erhålla förhandsbesked vara, att han kände sig fullt övertygad om att hans ifrågakomna ekonomiska transaktioner ej bringades till offentlighet, innan han själv önskade det.

I ett av Sveriges industriförbund m. fl. åberopat yttrande framhölls, att handlingar i ärenden rörande meddelande av förhandsbesked icke sällan torde bliva av sådan beskaffenhet, att de i enlighet med de principer, som kommit till uttryck i sekretesslagen, icke borde utlämnas till allmänheten. Enligt lagens ordalydelse syntes emellertid någon inskränkning i rätten att utbekomma handlingar i ärenden av förevarande slag icke gälla. En komplettering av lagen vore därför erforderlig, så att inskränkningen i utlämningsrätten komme att avse även handlingar i ärenden rörande förhandsbesked liksom ock de meddelade förhandsbeskeden, allt i den mån handlingarna eller beskeden innehölle upplysningar om yrkesutövares affärs- eller driftförhållanden, vilkas offentliggörande kunde lända honom till men.

Skånes handelskammare uttalade likaledes den mening, att till nämnden ingivna och där registrerade handlingar i ärenden avseende förhandsbesked borde vara undandragna offentligheten. Ej heller själva förhandsbeskedet borde av nämnden delgivas annan än sökanden och alltså icke länsstyrelser eller taxeringsmyndigheter.

Föredragande departementschefen har i den nu berörda frågan om sekretesskydd uttalat, att ett utnyttjande av den föreslagna möjligheten att erhålla förhandsbesked ofta skulle nödvändiggöra ett redovisande av uppgifter, beträffande vilka ett berättigat krav på sekretesskydd föreläge. Visserligen kunde, har departementschefen framhållit, sökanden i viss mån undvika att lämna sådana uppgifter skriftligen och i stället inför nämnden lämna motsvarande uppgifter muntligen. I den mån sistnämnda uppgifter vore av direkt betydelse för tillämpningen av ett förhandsbesked måste

de emellertid intagas i nämndens protokoll. Då 1937 års sekretesslag eller de av Kungl. Maj:t med stöd av denna lag utfärdade bestämmelserna icke syntes lämna det önskade skyddet, borde ett tillägg till lagen göras för tillgodoseende av detta syfte. Departementschefen har emellertid framhållit, att ett av riksskattenämnden meddelat förhandsbesked kunde vara av betydande intresse för myndigheter och enskilda, som ville hålla sig under rättade om rättstillämpningen. Det föreslagna sekretesskyddet borde därför icke utgöra något hinder för nämnden att på lämpligt sätt och med iakttagande av de synpunkter, som man med sekretesskyddet velat tillgodose, bringa av nämnden antagna principer till allmän kännedom.

Utskottet. Riksdagen har på förslag av bevillningsutskottet redan antagit de i propositionen framlagda förslagen till ändringar i taxeringsförordningen och till förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor. Utskottet finner på de i propositionen anförda skälen, att ifrågavarande lagstiftning bör, till skydd för enskildas behöriga ekonomiska intresse, åtföljas av en utsträckning av sekretesskyddet i 17 § sekretesslagen. I propositionen har också framlagts ett lagförslag i detta syfte. Vid detta lagförslags bedömande har utskottet utgått ifrån att den för hela vårt samhällsskick så väsentliga offentligheten icke bör inskränkas i vidare mån än som betingas av de i 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen angivna intressena. Från denna utgångspunkt har utskottet uppmärksammat, att enligt förslaget icke blott till myndighet i ärenden om förhandsbesked ingivna utan även hos myndigheten upprättade handlingar och alltså även sådana, som innehålla myndighetens beslut, generellt skola omgivas med sekretess. Ett så vidsträckt hemlighållande av myndighets beslut inger enligt utskottets mening betänkligheter. Sekretessskyddet för riksskattenämndens förhandsbesked eller, om besvär däröver anförts, för Kungl. Maj:ts eller kammarrättens i anledning av besvären meddelade beslut bör enligt utskottets mening i stället regleras så, att det inträder endast när ett offentliggörande av beslutet med hänsyn till däri förekommande upplysningar om affärs- eller driftförhållanden kan lända sökanden eller annan till men. Prövningen härav bör ankomma på den myndighet, som meddelar förhandsbeskedet eller beslut i anledning av besvär över detsamma, och företagas i samband med att myndigheten skiljer saken från sig. En prövning i annat sammanhang av frågan om besluts utlämnande måste nämligen bliva förenad med sådana olägenheter, att utskottet anser en dylik prövning icke böra komma i fråga. Naturligt blir att den, som önskar sekretess, i sin ansökan om förhandsbesked respektive i sina besvär gör framställning därom. Särskilda betänkligheter möta ock mot att förhandsbesked eller beslut, som ingivas för att lända till efter rättelse vid taxering, hållas hemliga. Behov av sekretesskydd synes ej heller föreligga längre än till dess beskedet eller beslutet ingives till taxerings-

myndighet. I lagen bör därför stadgas, att skyddet upphör, när besked eller beslut på sätt nu angivits åberopas.

Under hänvisning till det anförda får utskottet, med understrykande tillika av departementschefens uttalande, att det föreslagna sekretesskyddet icke bör utgöra hinder för nämnden att bringa av denna antagna principer till allmän kännedom, hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 64, i vad den hänvisats till konstitutionsutskottet, icke kunnat i oförändrat skick bifallas, i anledning av samma proposition måtte antaga följande, såsom *utskottets förslag* betecknade

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Härigenom förordnas, att 17 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

Till myndighet — — — uppgiftens datum.

Förmögenhetslängd ävensom — — — längdens datum.

Handlingar i ärenden, som avses i förordningen om rätt att av riks-skattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor, må ej utan samtycke av den som sökt beskedet utlämnas till annan tidigare än tjugugu år från handlingens datum.

Handlingar i ärenden, som avses i förordningen om rätt att av riks-skattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor, må ej utan samtycke av den som sökt beskedet utlämnas till annan tidigare än tjugugu år från handlingens datum. Vad nu sagts skall dock beträffande myndighets beslut i dylikt ärende gälla endast om myndigheten i beslutet förordnat därom. Sådant förordnande skall myndigheten meddela, om den finner, att beslutets offentliggörande, med hänsyn till däri förekommande upplysningar om affärs- eller driftförhållanden, kan lända sökanden eller annan till men. Beslut i ärende om

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

förhandsbesked må i intet fall hemlighållas, sedan det återopats vid taxering.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

Stockholm den 24 april 1951.

På konstitutionsutskottets vägnar:

JONES ERIK ANDERSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Jones Erik Andersson, Gottfrid Karlsson*, Karl August Johanson, Herlitz, Björck*, Gustav Emil Andersson, Bergh*, Fritjof Thun*, Damström och Hedenby; samt

från andra kammaren: herrar von Friesen*, Fast, Norén, Swedberg, Spångberg, Nolin, Hansson i Skediga, Hammar, fru Svedberg* och fru Wallin.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av hrr *Gottfrid Karlsson, Fritjof Thun, Damström, Hedenby, Fast, Norén* och *Spångberg* samt fru *Svedberg* och fru *Wallin*, som ansett, att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Riksdagen har på förslag av bevillningsutskottet redan antagit de i propositionen framlagda förslagen till ändringar i taxeringsförordningen och till förordning om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor. Utskottet finner på de i propositionen anförda skälen, att ifrågavarande lagstiftning bör, till skydd för enskildas behöriga ekonomiska intresse, åtföljas av en utsträckning av sekretesskyddet i 17 § sekretesslagen. I propositionen har också framlagts ett lagförslag i detta syfte.

Enligt förslaget skola emellertid icke blott till myndighet i ärenden om förhandsbesked ingivna utan även hos myndigheten upprättade handlingar och alltså även sådana, som innehålla myndighetens beslut generellt omgivas med sekretess. Ett så vidsträckt hemlighållande även av beslut

kan ur principiella synpunkter anses betänkligt. Inom utskottet har därför övervägts, huruvida icke sekretesskyddet för riksskattenämndens förhandsbesked eller, om besvär däröver anförts, för Kungl. Maj:ts eller kammarrättens i anledning av besvären meddelade beslut borde begränsas till sådana fall, där ett offentliggörande av dem med hänsyn till däri förekommande upplysningar om affärs- eller driftförhållanden kunde antagas lända sökanden eller annan till men. Skyddet kunde härvid tänkas anordnat antingen på det sätt, att myndigheten från fall till fall beslutade, om ifrågasvarande handlingar skulle offentliggöras eller ej, eller ock så, att sökanden, om han önskade hemlighållande av myndighetens beslut, finge särskilt påkalla detta.

En utformning av bestämmelserna i ämnet efter den förstnämnda linjen har utskottet emellertid ej funnit lämplig. Det torde nämligen icke alltid vara möjligt för vederbörande myndighet att avgöra, i vad mån ett offentliggörande kan vara förenat med risk för ekonomisk skada för sökanden eller annan, exempelvis på grund av konkurrensförhållanden. Vidare skulle med bestämmelser av dylikt innehåll fall kunna inträffa, då en sökande av osäkerhet om huruvida av honom lämnade uppgifter komme att hemlighållas eller ej, avhölle sig från att anlita riksskattenämnden trots behov därav, varigenom syftet med inrättandet av nämnden åtminstone delvis skulle förfelas. Slutligen kunde en dylik lagstiftning få till följd, att sökanden betungades med att förebringa utredning om att ett offentliggörande av beslutet i ärendet kunde lända honom till men.

Valdes däremot den utformningen av bestämmelserna i ämnet, att sekretesskyddet för myndighets beslut, gjordes beroende av att sökanden påkallade sådant skydd, talar sannolikheten för att detta skulle leda till att sekretess komme att påkallas i nära nog alla ärenden. Större offentlighet skulle därför näppeligen vinnas. Med hänsyn till att i allt fall till myndighet i ärenden om förhandsbesked *ingivna* handlingar — i likhet med andra uppgifter, som lämnas myndighet för beräkning av skatt — böra omgivas med sekretess, finner utskottet det dessutom följdriktigast, att också myndighetens beslut, vilka i stor utsträckning torde komma att innehålla samma uppgifter som de av sökanden *ingivna* handlingarna, omgivas med sekretess.

Betänkligheterna mot det i propositionen föreslagna vittgående sekretesskyddet minskas tillika av den möjlighet till insyn i myndigheternas verksamhet i ifrågasvarande ärenden, som likväl förefinnes, i det en sökande, som finner myndighetens beslut i hans ärende anmärkningsvärt, äger bringa beslutet till offentligheten. Härtill kommer att det föreslagna sekretesskyddet, såsom departementschefen framhållit, icke bör utgöra hinder för att av riksskattenämnden antagna principer bringas till allmän kännedom. Utskottet vill i anslutning till detta departementschefens uttalande framhålla såsom önskvärt, att i instruktionen för nämnden intages en före-

skrift, att av nämnden tillämpade principer i ärenden om förhandsbesked skola offentliggöras.

På grund av vad sålunda anförts finner sig utskottet böra tillstyrka det framlagda lagförslaget och hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till förevarande proposition, nr 64, såvitt den hänvisats till konstitutionsutskottet, måtte antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse av 17 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Härigenom förordnas, att 17 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

17 §.

Till myndighet — — — uppgiftens datum.

Förmögenhetslängd ävensom — — — längdens datum.

Handlingar i ärenden, som avses i förordningen om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor, må ej utan samtycke av den som sökt beskedet utlämnas till annan tidigare än tjugu år från handlingens datum.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.
